سێوە

کاتێ «مەقامەکانی سێوە»م خوێندەوە

(ئەسعەد عەدۆ)
هەولێر

لە رۆژی ٢١ـ١٠ـ١٩٨٢دا مامۆستام (کەریم شارەزا)ی بەڕێز دانەیێك لەم کتێبەی پێشکەش کردم ـ زۆر سوپاسی دەکەم ـ هەرچەندە لەم بەرهەمەی ئاگادارم ، یەکەم بە ئامادەبوونم لەو کۆڕەی هاوینی سالی ١٩٧٩دا کە نووسەر لە پێشەکی کتێبەکەیدا دەستنیشانی کردوە ، دووەم خۆم دەستنوسەکەم لە (چاودێری چاپەمەنی) لە بەغدا ، بۆ نووسەر هێناوەتەوە . بەلام لە هەمان رۆژدا کتێبەکەم خوێندەوە .. بەراستی مامۆستام خۆی ماندوو کردوەو بەمەش خزمەتێکی تری ئەدەبو هونەری کوردی کردوە ، هەرچەندە لە خزمەتکردنی بەردەوامە ـ خوا بۆمانی بهێلێ ـ .

بۆ یەکەم جارە « دەم لەم بەزمە ئەدەم » ، ئەمەشم بۆ خزمەتی فۆلکلۆری میللەتەکەمانە ، ئەوەك بۆ دۆزینەوەی کەموکووڕی لە کتێبەکەی مامۆستا (شارەزا)، بۆیە داوای لێدەکەم ئەم باسەم بەدلێکی فرەوان وەربگرێ بۆ ئەوەی ئەم مەعلوماتەی منو بەرهەمە بەنرخەی ئەو ببێتە خزمەتێك بۆ ئەدەبی گەلەکەمان ..

دەربارەی گۆرانیەکانی خوالێخۆشبو (سێوە) بە تایبەتی گۆرانیە فۆلکلۆریەکان وەك گۆرانی (گولێو عایشەگولو سەحەرو پاییزو شەنگ مێرەمو نیوەشەو) تێك هەلچوون بۆ نموونە :

یەکەم .. لە گۆرانی ـ گولێ ـ لاپەرە (٢٨) ئەمەمان بەرچاو دەکەوێ :

« ئەرێ برادەرینە ئەگەر هەنیبێ گورەجوانێ
لەبۆ من بمینێ بەوێ مانگی لەچاردە
کەوەتانی لە مابەینی هەورو ساماری »

منیش گۆرانی (ئازیز)م لە ژمارە (٦٤)ی بەیاندا بلاوکردۆتەوە ئەگەر خوێندەواری بەڕێز سەرنجێك بداتە ناوەرۆکی گۆرانیەکە هەمان کۆپلەی دێتە بەرچاو : « هەنی لەبۆمن بمینێ بەو مانگی لەچاردەی هەردێ لە حەفت قەدەمان، لە نەحبەینی هەورو ساماری » .

دووەم .. مامۆستا پێش ئەوەی دەست بەگۆرانی (عایشە گول) بکا ئەم چەند دێرەی نووسیوە : « گوایە عایشەگول بووکی پەردەی سەعید بەگی برازای میر سولەیمان بەگی سۆران بووە ، سەعید بەگ بەرلەوەی بچێتە پەردەوە ، بەفەرمانێکی بەپەلەی میرسولەیمان ، لەگەل دەستە سوارێك بە وەفد دەنێردرێتە (ئەستەمبول) بۆ دیدەنی سولتانی عوسمانلی .. هتد » .

پاش چەند مانگێکی تر ـ ان شاء الله ـ نامیلکەیێکی فۆلکلۆریم بە ناونیشانی (بەیتی ئایشەگولو لەشکری) دەکەوێتە بازاڕ . لەو نامیلکەیەدا گوایە سەعید بەگ برا بچوکی میر سولەیمانەو بەرلەوەی بچێتە پەردەی بووکی ، دەچێتە شەڕی (عەجەمان) لەدەوروپشتی بەغدا ، گوایە دوای حەوت سال گەڕاوەتەوە هەریر . لەو ماوەیەدا ئایشەگول نەوەك عایشەگول ، ئەم ئایشەگولەش کچی میری هەکاری بووەو خێزانی سەعید بەگی کوڕی قولی بەگ بووە . سۆزی دەروونی خۆی بە چەندان ووشەی کاریگەرانە داڕشتوە کە پێی دەگوترێ (بەیتی ئایشەگول) ، نزیکەی چواردە کۆپلەیەو هەر کۆپلەی لە چوار پێنج نیوە دێر ێك هاتووە ، تکایە بۆ بەراوردکردن بڕوانە گۆفاری رۆژی کوردستان ژمارە (٦٠) ، دەقی ئەو بەیتەم بلاوکردۆتەوە ، ئینجا بۆ خوێندەوار دەردەکەوێ کە ناوەرۆکی بەیتی ئایشەگولی من ـ ببورن ـ جیاوازێکی زۆر زۆری هەیە لەگەل ئەوەی مامۆستا بۆ نمونە لە مەقامی عایشەگولی مامۆستا لاپەڕە (٣١) ئەوەمان دێتە پێشچاو « ئەگەر سەری من دەیێشی ، دری عایشێ بابان وێران ناسەکنی ، لەبەر هەرامە

زوگرتی ... هتد »

ئەوەی منیش بلاوم کردۆتەوە لە پێشەکی ئەوەمان بەرچاو دەکەوێ : « سەرم دێشێ ، درم وەتی لەبەرغەمی دونیایێ، ئەو ڕۆ دوو ڕۆژە لە قارێ سوارێ خۆ هەر چ تارە چ توندە .. هتد » .

سێیەم .. گۆرانی سەحەر لاپەرە (٣٣) ، کاتێ خوێندەوار دەست بەخوێندنەوەی ئەم گۆرانیە دەکا ... ئەوەندەی پێناچێ لە لاپەڕە (٣٦) گۆرانی سەحەر تێکەڵاوی گۆرانی ئەسمەرێ بووە ، بۆ ، نموونە : « ئەوەڵ سەحەرە .. ئەمن ئەوسارەکە نیازی دری منو .. هتد » .

ئەمەش دەقی گۆرانی (ئەسمەرێ)یە کە من ساغم کردۆتەوەو بۆ گۆڤاری بەیانم ناردوەو ئەوە ماوەی دوو ساڵە، بەڵام بە داخەوە تا ئێستا بلاونەکراوەتەوە :

« ئەسمەرێ، ها .. ها .. ها، ئەی بەندەی موسلمانینە ڕەزالیلە لەڕێ خوای .. لەدرمدا وەیە، بینایەکی لۆ ئەسمەرێ ماران دابنێین . دەبا باغەکی لۆ دروست بکەین .. ئەو باغەی هەر بەمسکینی، ئەگەر هەرارا، سوسنان بەیبونان، رەشە رەحانی ماروێران، سۆرەگوری باغانو گورە سەباحەی جوانە مەرگ .. خۆیان هاوێشتینەوە سەر تاقانو پەنجەرانو شانەشینانو حوروسیان، خۆیان هاوێشتینەوە سەربارستی پەرژینی، کیژ دەرێ :

سەیدی کبریانو دوازدە ئیمامی دەشتی بەغدایێ، وەیسەڵ قەرەنی، خدری زیندە، شێخ عبدالقادری گەیلانی، کە سەرداری شێخانە .. یارەبی ماحبەینی پایزو زستانان، خێر لەسەرو عەمرو مارو منداری خۆی نەبینی . ئەی بەندەی موسلمانینە ڕەزالیلە لەڕێ خوای، ئەسمەر بەو باغەی ڕازی نیە! ئەرێ دەبا برێنە وەستا عەلی بێتە بەردوکانێ .. برێنە ئەو ماروێرانەی بێتە بەردوکانێ .. خەزێمەکی لۆ ئەسمەرێ دروست بکا، نەبگری بەگازی، نەیجۆشینی بە هەمبانێ، نەلێیبدا بە چاکوچی، نە باوێتە سەرگێی زندانێ .. دەستێ من دامەنی وەستا عەلی بێ ، ئەو خەزیمەی دەمست شاگردو نەفامو نەزانان نەنێ، نەکو خەزێمی گەلە گەورە بکەن، ڕوومەتی خانەوێرانەی گەلە خرکەرانەیە، شەوێ لە سێ باری نیوە شەوێ لەمن بگری جێ‌بێ شەو ڕاموسانێ، ئەرێ تانجێ، تانجە سیێ، ئەرێ کیژۆرێ، خوارکۆفێێ، کەرەم بکە .. بچینەوە شایێ، ئەسمەرێ .. ئەی بەندەی موسلمانینە ڕەزالیلە لەڕێ خوای، ئەسمەر بەو خەزێمەی ڕازی نیە .. دەبا لانکەکی لۆ دروست بکەین، ئەو لانکەی لەداری تووە، سەرچاوکێ لانکێ چیتی قەرەمکار .. گلزکەنە خەیاتان، باوێرابکا زووە، چەند گەڕام لە شاران لە شارستانان، لە شانەشینان، لە حوروسیان، چەند گەڕام لەو دنیایەی .. چ چاوم نەدی بە چاوی مەحبوبەکەی من بچی .. دەفعەکی چوومە شاری کۆیە، چوومە باغی حەمامۆکێ .. شایێك دەگەڕا لەگەڕێ دیلانێ ڕامام دوو چاوو، هەر بەچاوی مەحبوبەکەی من دەچوو، وەکی پسیارم کرد گۆتیان .. خۆ بابان کورە مێرەمە جووە، لە خۆم وایێ لەمن ئایێ، ئەرێ تانجێ، میرشەرەفە، مەرجان کەتنە ڕۆخ سەدەفە، کیژ بەعام لە کوڕان دەکەن گەفە، ئەی بەندەی موسلمانینە ڕەزالیلە لەرێ خوای لەدرمدا وەیە، لانکەکی لۆ ئەسمەرێ ماران دروست بکەین، ئەو لانکەی لەداری سەوری .. وەستایێ لە حەرەبێ، شاگرد بێ لە دیاربەکرێ، دەستی من دامێنی وەستاو شاگردان بی ڕەزالیلە لەرێ خوای، ئەو لانکەی لە دەست شاگردو نەفامو نەزانان دا نەنێن، ئەو ماروێرانە، نەکو کەوێ لانکێ درێژ ببری .. مەمکی خانە وێرانەی گەلەك خرکەرانەیە، شەوێ لە سێ باری نیوە شەوێ نەگاتە لێیو زارێ کوڕی» .

چوارەم .. دەربارەی گۆرانی پاییز لاپەڕە (٤١) ئەوەمان بەرچاو دەکەوێ: «گەلی برادەرینە ئەمن پاییزەکم گەیبەتی، چ پاییزەکی فەقیرە !! کە دارە بەنێ ماڵ وێران سێبەری خۆی لەمن دەکاتە سەرتیرە ... هتد » .

وامنیش دەقی گۆرانی پاییز بلاو دەکەمەوە کە خۆم ساغم کردوتەوە: «کوڕ دەرێ .. سەدایێ پیرە پاییزێمە، وا گەیشتێ، پاییزی مار وێران لەمن بە هەنگورە، ئەگەر دەچمە سەرێ سەفینی هێشکەری سماقوولی دەربەندی گۆمە سپانێ دارە کەوەتم زۆر بێ حدود، دەدیت پەڵکی دارە بەنێ لەمن دەبوون سۆرە، وەی غەمە لەدرێ من . پەڵکی دارە بەنێ لەمن دەبن سۆرە، کیژ دەرێ وەکی سوارێ من چوویتە سەفەرێ میرێ ممبارك خەم لەدرێ من بابان کوڕێ هەردەین زۆرە، وەی سەرگەردانو بەندەوارم لاوە . سەرگەردانو بەندەوارێ شلو ملانو نێك بەکەمبەزانم، سەدایێ پیرە پاییزێم ئەوا گەیشتێ، پایز ماروێران چەندە لەمن مەستە لە بۆ من برێن داکێ ڕاوکەران بنێرنە کن دەستە خوشکان دەبا بکەن غەبابەتێ قەرێتەو ڕستە . کیژ دەرێ سینگێ ماروێران ئەورۆکە گەلەك شەپرو شەپرزەیە لەبەر هاتوو هاواری کۆمەرەکا سواران ڕم بەتۆپان ماین شێیان نووسکەی دەتوولان پاشێ خۆ داوێتە بەرچەپەری نە تاژیان قایمە قایمەلانێ خۆ، دەگەیشتە گردۆکی نەدەوبەستان وەی سەرگەردانو بەندەوارم . سەدایێ پیرە پاییزێمە، وا گەیشتێ لۆت هەردەرێم بەسەری سەفینی سەرەکە لە سەراندا، گەواران دێنی کیژ دەرێ .. تاوەکی باران لە سوارێ من دەباری تەڕ دەکا دەستێ جاوێ ڕانەرکیبی

تا بەخوای ناو پەردەو خاشخاشەو دگدگەی زینی، وەی غەمە ئەدرێ من . کیژ دەڵێ ئەو لاوە وەکی لەمنی لەمارە بابەکەی من بکەوی ڕۆژیێ تەنگانەو حەولەوەلایێ شینەکەی ماروێران شیرن لەپێش قۆشنان دەبەزی . سەدایێ پیرە پاییزیمە، وا گەیشتێ، ئەگەر لۆت هەردەڕێم بەسەری سەفینی سەرەکە ئەسەروانی، گەواران دینی سێبەری خۆی هاوێشتیتەوە سەرچناری دیوانێ عەیشێ چاوبەرەك، ئەوا تێدە، ئەوە غەمە ئەدرێ من . کیژ دەڵێ چەند خۆشە لاوە، وەکی لە سێباری نیوە شەوێدا بێتەوە دەست باوێنە سەرملێ ڕاستێ، دوو ماچان بکا لە گۆیێ مەمکان، با ماچ بکا هۆردوو چاوێێ لە خەوێدا، وەی سەرگەردانو بەندەوارم لاوە . سەدایێ پیرە پابزێم ئەوا گەیشتێ، پاییزی ماروێران لەمن هەوی داوە، دەچمە هیشکەری سماقولی دەربەندی گۆمەسپانێ، نیشانێ پاییزێ پشیلۆکی قەلۆغانێ لەمن دەبوون بەراوە . کیژ دەڵێ وەتی سوارێ من چوویتە سەفەرێ میرێ ممبارك شینکێ ماروێران شیرن لە قایمەلانێ بە ڕەحەتێ پاری داوە . ئەگەر سەدایێ پیرە پاییزێ وا گەیشتێ لە مەڵی گەلاوێژێ ماروێران دەزرزی، ئەگەر مێرچاکان پێی خۆیان ناوە لە ڕکێبێ، گەنج عوسمان بەزرێکی داودی دەقەمری . کیژ دەڵێ لاوە، دەس وەکەری گەلە ممبارکە ماروێران ، بەران وەللا چ سەرێ ناچێتە بنخاکی . سەدایێ پاییزێم وا گەیشتێ ئەگەر پاییزم ملروێران لەمن دەچووە سەر، ئەگەر جوابەکم دەداوە بە ملەکێ ڕازێ دەمدیت، کۆمەرەکی نەشمیلان شلو ملان، لۆ کاکێ توو دێنە خوارێ لە بێژنگ بەسەری . کیژ دەڵێ نەعلەت لە بابی ئەو کەسیدا، وەکی عەز دەکاتن لە خوشکی برادەری . وەی سەرگەرادانو بەندەوارم لاوە، سەرگەردانو بەندەواری شلو ملانو نێك بە کەمبەران لەزمە» .

پێنجەم .. دەربارەی شەنگ مێرەم لاپەڕە (٤٣) ، گۆرانیەکە دەڵێ : « ئەگەر هەنێ شەنگ مێرەمێ، لەبۆمن بمینێ بەوێ مانگی لە چاردەی کە وەتانی خەریك مایتەوە، لە مابەینی هەورو ساماری، ئەگەر مەمکی شەنگێ لە بۆ من بمینێ بەوی چار قوبەی ئالتوونێ، کە وەتانی عەلی بەگی داسنی دەیداتەوە لە چارگۆشەی هەرامە مەتاری» .

نیوەی ئەم کۆپلەیە لە گۆرانی «گوڵێ»دا دووبارە بۆتەوە، هەروەها منیش بەرامبەر ئەو گۆرانیە کۆپلەیێك لە گۆرانی (ئازیز) دەنووسمەوە، بۆ بەراوورد : « هەنی لە بۆ من بیمنێ بەو مانگی لە چاردەی هەردێ، لە حەفت قەدەمان، لە نەحبەینی هەورو سامار .. مەمکی لە بۆ من بمینێ بەو گۆیێ ئاڵلوزکرای، کوڕە عاشیرەت دەدەن لە گۆشێنە مەتاری» .

شەشەم .. گۆرانی نیوەشەو، لاپەڕە (٤٥) ئەم مەقامە هیچ پەیوەندێکی بە (نیوەشەو)ە فۆلکلۆریەکەوە نیە هەروەها دووبارە لە لاپەڕە (٤٦) لە هەمان مەقام ئەوەمان بەرچاو دەکەوێ : «مەمکێ ئەو بابان وێرانەی لە بۆ من بمینێ بەوان فنجانو فەخفوریان، کەوەتانی لە دیوەخانەکان پێی دەخۆنەوە قاوە، لەگەڵ هەرامە شەربەتە» .

وەیان دەڵێ : « دەم لەسەر ناسکێ ڕوومەتم هەلبگرە بەسم شەمامەو شەمامە بەندی باخەلان بکۆوێنە» .

ئەو دوو نموونەیەش لەناو گۆرانی (ئازیز) دەرهاتووە، بۆ سەرنجدان: «دەڵێ دەستم لەسەر شەمامەو شەمامە ڕەنگان هەگرە، لیۆم لەسەر ناسکێ ڕوومەتان بەردە ــ دەویتباب ــ هەمووت هیشك کردینە بە برکێوە» .

وەیان دەڵێ : «مەمکی لە بۆ من بمینێ بەو فنجانی نەخفوری کوڕە عاشیرەت پێ دەخۆنەوە قاوەی دەگەر ماخۆ مردە شەربەتێ» .

هەروەها بۆ زیاتر روون کردنەوە، دەقی گۆرانی (نیوەشەو)ە فۆلکلۆریەکە بلاودەکەمەوە، بۆ ئێوەی خۆشەویست:

« ئەی ئامان .. هەی زالم .. ئەی ئامان، کیژ دەڵێ ئەگەر شەوم لێ دەگەتە مەجالی نیوە شەوان، کل گەورە کیژ هەڵدەستن لە مارە بابان هەردەکەن ئاگران، خەویان لێ ناکەوێ لەبەر خەیاڵو فکرو هووردە هووردە تەسەوران .. ئەی ئامان .. هەی زالم، کیژ دەڵێ خۆ لەخەمی خۆ دانیمە، ئەمان لە خەمی هێتیمە لاوەکەی خۆم دامە، گەلەك مندارە گەلە نەقامە، نەکوو شەوێ لە سێباری نیوە شەوێ بکەویتە پێش قەرەوران، ئەی ئامان .. هەی زالم، نیوە شەوە . کیژ دەڵێ ئەمان هەی ئامان هەی زالم دوێنێ هێوارێ ئاگات لێ نەبوو گوولەکەی مێردان، پیسکەکەی مێردان، خوول خولکەرەی مێردان، ئەزی لەسەر توو ئەنداسم هەی زالم، دارێکی دا لە زەندێ بە بازن تەعجیبیم مابوو قەمچەو قەرەپۆش لەسەرێ من بابان کۆرێ لۆ تاراتن، ئەی زالم نیوە شەوە . کیژ دەڵێ بەسەر ئەو تاقە براکەم بەچ سووچو گوناحێ خۆم شك نایێ لاوە، ئەمیدی دوێنێ هێوارێ هەر لە دەراوێ کانیێ هەتا پێش دەرکی مارەوێرانە خەزووران، لەگەر هێتیمە لاوەکەی خۆم بەدەست ئەملانو گفتوگۆ هاتم ئەی زالم، هەی زالم، نیوەی شەوە . کیژ دەڵێ ئەمان ، هەی ئامان، ئەی زالم نزانم زێدە لە هەموو شەوان ئەمن ئەو شۆکە خەو لەچاوێ من بابان کۆرێ هەرمایە، هەی ئامان . داك دەڵێ کیژم گەلە بێوەختە وەرە ژوورێ گەلە بێوەختە، کیژ دەڵێ دایە ڕەزالیلە بەشکە خواو ڕەسووران ئەگەر لێم نەگەڕێی ، زێدە لە هەموو شەوان ئەو شۆکە ئەو هەتیمە لاوەم هەر بەتەمایە، هەی ئامان، ئەی زالم

نیوه شەوە . کوڕ دەرێ ئامان هەی زالم ئەگەر لەبۆ مەعشوقەی خۆم هەردمرێم، هەر پێ هەر نەگۆتی، ئەگەر هەناوێ دایکی بمینێ بەو ڕەشمالی بایزی کامەلای لە دەشتی کاولە قەراجو مەخموران لەبەر چرای نەسۆتێ . ئەگەر ڕوومەتی ئەو خانە وێرانە لە بۆ من بمینێ بەو سۆرە گوری لە باغان لە باغی کۆیێ، گەردەنی لە بۆ من بمینێ بەو سوسنەکەی ساوا وەکی هەموو ئەوەل پاییزان سەرێ خۆ دەردینی لەبن خەتۆکی جۆتی، هەی ئامان، ئەی زالم نیوە شەوە، کوڕ دەرێ ئامان ئەی ئامان ئەی زالم دونێ هێوارێ نازدارەکم دی، نازدارەکی چەندی سەر بەزێرە، ئەگەر سەلامەکم دەکرد لە بەژنی باریکەو هەردوو چاو بەکلو کەپووی بەخەزێمو نێکی بەکەمبەر تەعجیبیم مابوو ئەو خانە وێرانە لۆ وەها ڕوێ خۆی لەمن وەرگێڕا، ئەی ئامان . ئەگەر شامو حەرەب دووتای زوڵفانت قۆجە موسرت سەربارە وێرا، ئەگەر لەبۆت بە گەلاوێژان هەر دەرێمو هەردەهات لەلای بێژنگ بەسەری . کوڕ دەرێ ئامان، ئەی ئامان، هەی زالم چاوێ مەحبوبەکەی من لە بۆ من بمینێ بەو ئەستێرەی جەددی هەردێتن لە پانایێ گردی، ڕوومەتێ ئەو مەحبوبەی لە بۆ من بمینێ بەو سۆرەگورێ لە باغی کۆیێ لەگەر سبەینێ عەلێکی بەیانی بلبلی مارویێران سلاو لێ کردی، کیژ دەرێ نەعلەت لە بابێ ئەو کەسی وەکی بە نوێژی نیروانێ هاشا لە مەعشوقەی خۆ کردی، هەی زالم نیوە شەوە» .

حەوتەم .. لە لاپەڕەی (٦٦) ئەم ناونیشانەمان دێتە بەر چاو «دەقی ئەدەبی‌ی مەقامەکانی سێوەی هونەرمەند»، بە تایبەتی دەربارەی پەیوەندی مەقامی (گولێ)و (عایشەگوڵ) مامۆستا دەڵێ : «ڕەنگە هەردووکیان یەك (بەیت) بن» . بەڵام ئەگەر بێتو ئەم گۆرانیە بەراوورد بکەین لەگەڵ (بەیتی ئایشە گوڵ)ی هەکاری، بۆمان دەردەکەوێ کە جیاوازیان هەیە .

لە بەیتی ئایشەگوڵدا کە من ساغم کردۆتەوە، ئایشەگوڵ باسی ئەو ڕۆژە دەکات کە سەعید بەگ چۆن لە هەکاری بووەو دلوای ماچێکی لێ کردوە ئەویش ماچەکەی نەداوەتێ، هەر وەك لێرە بۆمان دەردەکەوێ : «ئەرێ خودێ لەخۆم بابان وێرانێ قەدکەس نەمایێ سوارێ لاوین هاتە پێش دەرکێ مارێ بابێمە لە دیار دونیایێ ماچەك لەمە خواست بەدەستی شکا بەچاوی کۆرە مە نەدایێ» . هەروەها ڕۆیشتنی زاوا جوانەکەیو بیرکردنەوەی لە برینداری دوای لەکوشتنی سوارێ لاوین، هەروەها باسی خۆشی مالی باوکیو ناخۆشی مالی خەزووران دەکات .. هەروەها باسی ڕۆیشتنی سەعید بەگ دەکات کە چۆتە بەغدا بۆ شەڕکردن «سوارێ من ئەوسار حەفت سارە چوویتە بەغدا زەمینێ » ... هتد .

بەڵام گۆرانیەکانی هونەرمەند سێوە هەر ئەو باسەی تیا نیە ! ئیستا زۆربەی خەڵکی کوردستان بەهەر جۆرێ شارەزاییکیان هەیە لە بەیتی ئایشەگوڵ چۆنەو چۆن نیە !.

هەشتەم .. لە لاپەڕەی (٦٧) ئەم ناونیشانەمان چاو پێ دەکەوێ : « دەبێ کێ دەقی ئەدەبی‌ی مەقامەکانی سێوەی دانابێ ؟ » مامۆستا بیری بۆ لای (عەلی بەردەشانی) دەچێ ، بەڵام بەهەر جۆرێ دەگاتە سەر ئەو ڕایە کە نەناسراوە ، بەڵام دانەری ئەم مەقامانە شارەزاییکی تەواوی هەیە لە کەلەپووری میللەتەکەمانو دراوسێکانمان .. هتد .

منیش دەنگم ئەدەمە پاڵ دەنگی مامۆستا بۆ زرنگی دانەر بەڵکو دەڵێم شارەزایی لە جوگرافیاو فەلەکیشدا هەبوە، هەروەك لە گۆرانیەکاندا بۆمان دەردەکەوێ ، بەڵام من ئاگادارێکم لەو بارەیەوە نووسیوەتەوە لە گۆڤاری بەیان ژمارە (٦٤) لاپەڕە (٧٢) هەروەها دەست نیشانم کردوە بۆ کۆڕی هاوینی سالی (١٩٧٩)ی مامۆستا (شارەزا) بەڵام بۆ دڵنیایی وا دەقی ئەو گفتوگۆیە بلاودەکەمەوە کە لە ڕۆژی ٢٨ـ٣ـ١٩٨٠ لەگەڵ کاك (عەزیز شێخ مەحمەد عەزیز)ی بەیت بێژم کردوە ، لە لای خۆم تۆمار کراوە : « باپیرە گەورەمان لە (قەلاچۆلان) بووە ، ئێمە بابانین ، کاتێ (قەلاچۆلان) چۆڵ کراوە باپیرەم دوو برا بوونەو هاتوونەتە (کۆیسنجق) ، کاری چەخماخچیان کردوە ــ واتە خەنجەرو شیریان دروست کردوە ــ لە یادمە پارچە (زرێ)و (سەرەڕم) لە مالمان مابوو ، باپیرەم عیشقی کچێکی کۆیی دەبێ ، بەڵام کەسوکاری کچکە بەوە ڕازی نەبوونە ، بۆیە مالیان بارکردوە بۆ ناو هۆزی (گەردی) وە لە گوندی (بەحرکە)ی نزیك شاری (هەولێر) جێ‌نشین بوون ، ناوبراو لە بەحرکە لە دایك بووەو تەمەنی (٥٣) سالە ، لە سالی (١٩٦٠) هاتۆتە شاری هەولێر ، بۆتە کرێکار لە پارێزگا .. ئیستاش خانەنشینە . کاکی ناوبراو دەڵێ : ئەم گورانیە فۆلکلۆریانە لە دانانی باپیرە گەورەمە، لە عیشقی کچێکدا گرتوویەتی لەمانە گۆرانی (ئازیزو نیوەشەوو ئەسمەرێو وەرانو پاییز) کە هونەرمەند (سێوە) هەندێکیانی کردوە بە مەقامو گۆرانی‌بێژ (ڕەسوول گەرد)یش چەند کۆپلەیێکی کردوە بە حەیران . بەڵام من چوومەتە لای هەردووکیان واتە (سێوەو گەردی) پێیانیم ووتوە کە ئەم گۆرانیانە لە دانانی باپیرەمەو کەموو کووڕی تیایە ! گوایە هەردووکیان بۆیان سەلماندوە . بۆ زیاتر ئاگاداری ناوبراو خۆی ئەم گۆرانیانە بەدەنگی خۆی دەڵێ کە جۆرەکە پێی دەڵێن ــ فەقێیانە ــ بۆیە بە دەنگی خۆی دوو کاسێتم تۆمار کردوە .

لێرەدا کۆتایی بە باسەکەم دێنم ، تکام وایە ئەو شی کردنەوەیەم لایەنێکی گرتبێ لەگەڵ کتێبە بەنرخەکەی مامۆستام (کەریم شارەزا)ی بەڕێز ، بۆیە تکا لە خوێنەواران دەکەم گلەییم لێ‌نەکەنو من پێشەکی دەڵێم سوپاستان دەکەم .